

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 4.

Ljubljana, 16. svečana 1891.

XXXI. leto.

Vsebina: Prof. Fr. Orožen — Ljubljana: O zemljepisnem pouku. — Lj. Stiasny — Kamnik: Podobice v abecedniku. — Marija Šerc — Domžale: Pletenje ali kvačkanje? — Ivo Trošt — Razdrto: Praktična obravnava pesnice „Skopulja“. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — Književnost. — Listek. — Naši dopisi: Z Blok. — Društveni vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

O zemljepisnem pouku.

XIII. Čitanje zemljevidov.

Početnemu pouku v zemljepisu nima služiti nikaka učna knjiga, katera se rabi samo v višjih razredih in še tam ne sme poglavitna biti. Učna knjiga zapopadi to, česar ne moremo čitati z zemljevida. Ona ne ponavlja ampak samo dopolnjuje na zemljevidu naznačene posebnosti. V večji meri nego vsaka učna knjiga služi zemljevid zemljepisnemu znanju učencev v podlago. Zemljevid ali načrt vtisne se mnogo laže in trdneje spominu nego še tako lep popis ter nam podaja jasnejšo sliko; kajti po popisu moramo si še napraviti sliko, katera pa ne more biti popolna. Z malo črtami dá se marsikateri zemljepisni predmet bolje predočiti nego z daljšim popisom. Brez zemljevida ni mogoče poučevati zemljepisa, tak pouk bil bi ničev.

Do zadnjih let poučevalo se je na mnogih šolah ravno zemljepiznanstvo na-

pačno in temu nedostatku pripisovati je mali uspeh na tem polji. Učenci so dostikrat znali imena gorá, rek, mest itd., ne da bi tudi znali, kje so ti predmetje, ker jih niso pri pouku poiskali na zemljevidu. Učenec mora ležó krajev, gorá in rek, smer in sploh vse krajepisne posebnosti pred vsem poiskati na svojem in na nastenskem zemljevidu in potem dodaj še učitelj svoje opazke, zgodovinske posebnosti in kraja popis. Po zemljevidu zavedamo se popolnoma v poznatih krajih, a zemljevid nam dá pravi pojem tudi o tujih krajih.

Nazorni pouk v zemljepisu dosezi v prvi vrsti, da se nauči učenec čitati in razumevati zemljevid. Povedali smo že dosedaj marsikaj o tem, kako se dá to doseči. Omenili smo tudi že pripomočke, katere pa ima le malo šol; a učiteljeva brižnost in spretnost bode pripravila za malo novcev do sedaj omenjena najvaž-

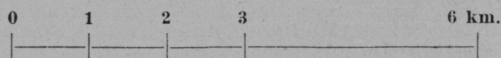
nejša učila. Ne samo pedagogika tudi zdrav razum že zahteva, da se uči zemljevida čitanje in razumevanje na načrtu ali zemljevidu domačega kraja, katerega učenec že večinoma pozna iz lastnega opazovanja. Tako se bode učencu in učitelju olajšalo delo. Samo v slučajih, da nima učitelj zemljevida šolskega okoliša ali okraja, poučuj na podlagi zemljevida dotične kronovine čitanje in razumevanje zemljevidov, kar pa bode zdatno težavneje nego po prej omenjenem načinu.

Že prvokrat, ko učitelj pokaže učencem zemljevid, opozori naj jih, da bi moral zemljevid vodoravno pred njimi ležati. Ker pa je navadno nastenski zemljevid v to svrhu prevelik in zahteva na tleh preveč prostora, storimo to laže z manjšim zemljevidom. Tako se nam predstavlja okoliša ali dežele slika, kakor jo bi videli, ako bi gledali na vsako točko z velike višine v zraku, sedeči v kakem zrakoplavu (balonu), in ne od strani. Pri tem pogledu s „ptičje perspektive“ vidimo vse očitne predmete, ker nam jih ne zakrivajo druge stvari. Radi velike pomanjšatve na zemljevidih tudi ne morejo biti na teh zaznamovane prirodnih predmetov slike. Posledica je bila, da so se polagoma izcimila za zemljevide posebna običajna znamenja, katerih pomen treba poznati pri čitanji in razumevanji zemljevidov. Važno je, da si otroci to dobro predočijo in poznajo najnavadnejša „konvencionalna znamenja“.

Ne manj znamenito pri vsakem zemljevidu je njega merilo. Govorili smo o tem že pri šolske sobe narisu in znano je, da imajo o merilu ne samo otroci ampak mnogokrat tudi odrasli napačne pojmove. Učitelj naj dá sprva po učencih zmeriti posameznih krajev in točk oddaljenost od šolskega mesta in naj jih tako privadi, da bodo spoznali posameznih točk istinito oddaljenost tudi na zemljevidu, kjer je naznačeno merilo. N. pr. pri merilu 1:100.000 je 1 m (na zemljevidu) = 100.000 m. ali 100 km (v prirodi). Potem

takem je 1 cm (10 mm) = 1 km. Otroci bodo radi merili na zemljevidu. Koristno bode tudi, da se privadijo učenci oddaljenosti posameznih točk ceniti po času, katerega hodi odrasel človek od jednega kraja do drugega. Tu bodedo vzeli za 1 km ne pretirane hoje 12 minut. Otrok sicer ne prehodi 1 km v tem času, a ker ima zemljepisni pouk praktičen namen, služilo bode to otroku v poznejših letih, ko dorase.

Doslej smo se ozirali pri merilu le na dolgost. Opozoriti pa je treba otroke posebno na to, da je n. pr. pri merilu 1:150.000 (katero merilo ima zemljevid Bauerjev: vojvodstvo Kranjsko) narisana dežela 150.000×150.000 v istini večja nego zemljevid, kar se je tudi že prej omenilo. Opozoriti pa moram, da je ravno pri Bauerjevem nastenskem zemljevidu Kranjske na dotični črti popolnoma napačno naznačeno merilo. Pri tem merilu bi moral pravilno biti 1 cm = 1,5 km; a črta, katera nam kaže merilo, ima približno 1 cm = 0,7 km, kar je več nego dvostroko preveliko. Ta hiba mora se tedaj popraviti v naznačenem zmislu. 1 cm = 1,5 km.

Največ težav prouzroči otrokom risanje gorovja in sploh bolj vzvišenih točk na zemljevidu. Zemljevid mora nam tudi predočiti, kako se tla tu vzdigujejo, tam zopet znižujejo. Kakor smo videli, dá se to vsaj deloma doseči s preznim načrtom ali profilom. Mislimo si goro v tej ali onej meri z dolgim nožem prerezano in odstranimo jedno polovico, tako dobimo „prerezni načrt“. Ako hočemo narisati prezní načrt, treba zmeriti višine in globine ter zvezati dotične točke. Profil nam pa kaže topografične razmere samo za ozko progo, katero prereže, kar nam pa ne zadostuje. Tudi če bi še toliko profilov narisali, bila bi slika nepopolna in vendar je prav važno, da spoznamo natanko na zemlje-

vidu, kako se tla vzdigujejo in znižujejo. V to svrhu se uporabi na zemljevidih za risanje gorovja črtkanje (Schraffierung)

in mnogo redkeje odtemnjava (Schummerung).

Prof. Fr. Orožen — Ljubljana.

Podobice v abecedniku.

II. U. — ura.

1. Pripovedovanje.

Petelin.

V času, ko še ljudje niso imeli ur, živela je neka marljiva gospodinja, katera je imela dve leni dekli. Vstala je vsako jutro, kakor hitro je petelin v prvič zapel. Ko je pa zapel v drugič, zbudila je dekli. Deklarna zgodnje vstajanje ne dopade. Jezita se nad petelinom in pravita: „Da bi tega petelina ne bilo, lahko bi dlje časa spali“. Nekega dne primeta petelina in ga zadavita. Ta hudobija sicer ni postala očita, vendar deklarna ni prinesla nobenega dobička. Gospodinja je bila namreč stara in se je vedno zgodaj zbudila. Ker ni bilo petelina, ni vedela koliko je ura. Zategadelj je svoji dekli odsihdob še bolj zgodaj budila nego poprej, časi celo o polnoči. Sedaj se dekli kesata svojega dejanja, kupita petelina ter ga podarita gospodinji.

S časom pa sta bili veseli, da sta se navadili zgodaj vstajati in pridno delati.

Pouk. Oče pravijo, da gre po noči ura hitreje, kakor po dnevi, babica pa trdi ravno narobe, da so po noči ure dolge. Mati pa rečejo, da malokrat slišijo uro iti. Kdo ve, kako je to? Kdo ve pravo? Pridni ljudje hodijo „s kokošimi“ spat, a vstajajo rano, ker dobro vedo, da je rana ura zlata ura. Kdor rano vstaja, temu kruha ostaja, a kdor rad poleži, tega rada glava boli. Dekli sta vstajali, ko je petelin v drugič zapel, a ko sta ga zadavili, pa večkrat že o polnoči. Zapomnite si torej:

Kdor malega ne potrpi,
Še večje zlo ga v pest dobi.

2. Nazorni nauk.

Hočem vam povedati zopet jedno uganko, a vi jo poskušajte rešiti!

Kaj stvar na steni je, kdo ve?
Ki vedno bije brez roke
In iti, biti ne prestane,
A vendar z mesta se ne gane.

Poglejmo, kaj to pomeni. Pomislite, kaj visi pri vas doma na steni! (Podoba, zrcalo, ura). Ta reč bije. Ali bije zrcalo, podoba, ura? Ali gre zrcalo, podoba, ura? Na čem vidiš, da gre ura? Ali tudi slišiš, da gre ura?

Pokaže se stenska ura. Ura ima dve strani — sprednjo in zadnjo stran. Pod steklom je ploščica s številkami, nad to ploščico pa dva kazalca, ki kažeta čas. Krajši kazalec kaže ure. Kateri kazalec gre hitreje? Kdo pozna številke na uri in kdo jih zna brati? Koliko je sedaj ura? Koliko pa sedaj? Kadar greste zjutraj v šolo je kazalec tu, popoldan pa tu. Kdaj obedujete? Kdaj mine dopoldanski pouk? V uri so kolesa. Ura se navije.

Povedati vam hočem še jedno uganko?

Brez roke in noge bije, hiti,
V žepu tiči, na steni visi.

Brez roke in noge bije, hiti, na steni visi, kaj je to? Ali tiči tudi v žepu? Ta ura je žepna ura. Recite tako? Kako pravimo uram, ki visé na steni?

3. Poiskavanje glasu.

Kje je imela Rozika večkrat iglo. (V ustih je imela iglo). Kakšen je bil veliki pes? (Hud.) Reci: Pes je hud! Kaj si ti? (Učenec.) Kaj delaš v šoli? (Poslušam.) Reci: Učenec posluša!

Učitelj uči; kuhar kuha; čuvaj čuva;
Jurij se umiva. Urh ima uzdo.

Uganke.

Če imam breme, lahko hitim, če breme mi vzameš, obstojim.

Niti kost, niti riba, pa vender v žepu miga?

Kaj gre in vender na mestu ostane.

Katera ura nima koles?

III. n — nos.

1. Pripovedovanje.

Tri želje.

Mlad mož in žena sta živela prav srečno. Imela sta samo jedno napako, katero ima vsak človek. Ako se mu godi dobro, hoče še boljše imeti. Zaradi tega si želita zdaj to zdaj ono. Nekega dne sedita pri peči in tolčeta orehe. Najedenkrat se prikaže nič več kot meter dolga ženica, katera je neizrečeno lepe postave in krasnega obličja. Vsa soba je polna rožne vonjave. Luč ugasne, a od krasne ženice odseva bliščoba kot jutranja zarja. — Kdo bi se ne bil prestrašil? Toda mož in žena se kmalu osrčita, ko gospica z ljubkim in kakor srebro čistim glasom reče: „Nè bojta se. Jaz sem vaša prijateljica, gorska Vila. Stanujem v bližnji gori v stekleni palači in zapovedujem čez 700 nevidnim duhom. Tri želje bodo vama izpolnjene. Osem dni imata odloga. Premislita torej dobro in ne pre naglita se“. Na to Vila zgine in luč gori kot poprej. Mož in žena ostaneta sama ter ne vesta, kaj bi si želela. Mož vender pravi: „Ne pre nagliva se, saj imava osem dnij časa“.

Drugi dan pripravlja žena krompir za večerjo. Ko je bila večerja gotova, reče žena, ne da bi kaj posebnega mislila: „Da bi imela zdaj pečeno klobasico!“ — ali o joj! prva želja je bila storjena. Kakor blisk hitro pride skozi dimnik najlepša klobasica. Kakor željeno, tako izpolnjeno. — Kdo bi se ne jezil? „Da bi se ti klobasa nosu

prirasla!“ pravi mož ves nejevoljen in ne da bi kaj mislil — ali kakor željeno, tako izpolnjeno. Komaj je bila zadnja beseda izgovorjena, visela je klobasa ženi na nosu kot kake brke.

Sedaj je bila nadloga zakonskih pač velika. Dve želji sta bili izrečeni in ostala jim je še jedna. Kaj sta hotela drugega storiti kot Vilo prositi, da oprostí ženo nadležne klobase.

Pouk. Vila je mlademu možu in ženi obljubila, da jima bodo spolnjene tri želje. Sanjarila sta o bogastvih, a nepremišljeno izgovorjene besede so uničile ves njun up. Tako ima mnogokrat jedna sama nepremišljeno izgovorjena beseda hude posledice. Zapomnite si torej:

Desetkrat obrni besedo na jeziku, predno jo izrečeš.

2. Nazorni nauk.

Povedati vam hočem zopet jedno uganke. Kdo na vrtu najbolj diši? Kaj diši na vrtu lepo? (Rože.) Kdo pa najbolj diši? (Nos.) Nos je sredi obraza. Ima dve nosnici med njima pa hripelj. Skozi nosnici tudi dihamo. Da se ne prehladimo, imejmo po zimi na prostem usta zaprta in dihajmo skozi nos. Če se prehladimo, zamaši se nam nos, imamo nahod. Nos ne sme biti nesnažen. Sčim si ga čistimo? Nespodobno je, prst v nos vtikati.

3. Poiskavanje glasu.

Kam se je klobasa prirasla? (K nosu se je prirasla.) Ivan se je prehladil. Zamašil se mu je zaradi tega nos. Kaj ima Ivan. (Ivan ima nahod.) Kdo je gospodinjo zjutraj budil? (Petelin je budil.) Kaj ima igla? (Iгла ima nit.)

Koliko nog ima petelin. (Petelin ima dve nogi.)

Sin nima noža; Janez ima nogavico; klobuk je nov. Lj. Stiasny — Kamnik.

Pletenje ali kvačkanje?

„Izvolite in poiščite pred drugimi take reči, katere so mladini naših krajev in naše dobe koristnejše“.
Slomšek.

Te besede našega velezasluženega pedagoga Slomškega ne veljajo le pri vednostih, temveč tudi pri ročnostih. Osobito naj so geslo učiteljicam pri toli važnem pouku v ženskih ročnih delih. Po tem geslu vprašajmo se, kaj pa je pred vsem drugim za naše učenke koristnejše? — Brez dvombe, brez premišljevanja — pletenje. Bilo je prvo učivo, je in ostalo bode tudi v bodoče; kajti mnogo gospdč. koleginj je, katere umevajo besede slovenskega pedagoga. Koliko vrednost ima pletenje, ne priznava le vsaka naobražena, tudi vsaka kmetska mati. S pletenjem stavi se čvrst temelj, na katerem se razvrsté druga ročna dela.

Kako važno in koristno je pletenje za dekleta, uverijo nas besede slovečega dr. Hermana Klenkeja v njegovi do sedaj še neprekošeni knjigi: „Die Mutter als Erzieherin“. „Das Stricken, ein charakteristisches Kennzeichen des Weibes in allen Dingen, ist für das Kind ein besonderes Hilfsmittel, die Geduld und Aufmerksamkeit für einen Gegenstand zu üben; mit dem Bilden jeder Strickmasche lernt es auf die kleinen Dinge des Lebens Achtsamkeit und Fleiß verwenden, und ganz abgesehen davon, dass diese Arbeit manche häusliche Stunde angenehm verkürzt, erfordern die mancherlei kleinen Handgriffe eine Fertigkeit, die dem Weibe zeitlebens auch in andern kleinen und großen Dingen zu Nutze kommt. Eine Frau, die gar nicht stricken kann, ist immer für die aus tausend kleinen Dingen zusammengesetzte hauswirthschaftliche Thätigkeit unfähig, gleichgiltig und unbeholfen; strickt sie schnell und gut, so ist sie immer auch gewandt, fleißig, achtsam, strebsam und practisch; wer das Kleine und Unbedeutende gut lernt, wird auch das Größere und Bedeutende mit Ausdauer und Geschick gelernt haben. Wer dies gelernt hat, kann

auch feinere Handarbeiten ohne besondere Schule machen“. Da, še celo med naštetimi igračami v omenjeni knjigi najdemo pletenje. Priprosta, osemletna dekleta naj bi bila preslaba za to lahko delo? Za taka čvrsta dekleta, katera vkljub hudemu mrazu in slabemu vremenu pridno obiskujejo šolo, naj bi bilo pletenje umorno? Da je pletenje nogavic lahko, spozna se v tem, da se pri pletenji lahko čita, kar se pri kvačkanji nikdar ne more. Ako se ne uveri ter se samo dvomi, da učenke na tej stopinji morejo izdelovati nogavice, naj se nikar ne trdi. Izkustvo popred, potem še le dokaz. Težave prvega pouka so kmalu premagane; slabe uspehe naj učiteljica pripisuje sami sebi, ne pa nevajenim, nežnim ročicam učenk. Salzm ann pravi: „Vsak naj premisli, je li izvolil prava sredstva, da svoj smoter doseže“. Pač je treba vse okoliščine dobro pretehtovati, da ima pouk dovoljen uspeh. Saj tudi poljedelec mora dobro poznati zemljo, potrebuje li mnogo gnoja, kako jo mora prerahljevati, kakšno seme sejati, gosto ali redko. Kakšna je učenka? Je li bistrouma, spretna ali neokretna, potrebuje li milobo ali ljubezen, strogost ali prizanesljivost? Koliko premišljevanja, preiskovanja, izsledovanja in poskustva zahteva ta pouk, da se najde pravi pot! Končno pridružijo se še krajevne razmere, katere so pa jako različne; prezirati se ne smejo. Kako različno se uspeva v mali vasi, oddaljeni od vsega prometa, in kako pa v trgu! Koliko bolje je v mestih, kakor v manjših tovarniških krajih, kjer tovarniško delo stavi dovoljnemu uspehu velike ovire. Mnogo otrok je, kateri si morajo denar za potrebno stvarino s tovarniškimi izdelki prislužiti. Kako uspeva pouk, ako ima domačo podporo! Nasprotno, čestokrat se trudi učiteljica zaman v šoli, kajti dom ji

ugonobi trud, ker učenki ni dovoljeno delati doma. Veselje do dela, ki si je v šoli pridobi, ogrené pikre besede, naj se poprej kaj koristnejega priuči, predno to potrato. Previdne gorenjske matere so tudi meni pokazale pravi pot, ko sem v mali vasi v prvih letih svojega službovanja vpeljala kot prvo učivo kvačkanje. Koliko ovir, koliko grenkih besedij! Začela sem s pletenjem in šlo je bolje in uspešneje. Tudi roditeljem je treba ustrezati, potem radi podpirajo učiteljico pri trudapolnem pouku.

Dom in učilna sestrici sta dve,
Nobena samotna hoditi ne sme.

Pouk na tej podstavi je tem važnejši in v svojih uspehah bolj blagonosen. Tu se izključi vsa teorija, praktičnost je jedina pomoč.

Ako se pouk v ženskih ročnih delih začne s pletenjem, ali je urejen po pedagoških načelih ali ne?

Mnogo potov vodi k določenemu smotru, a le taisti je najboljši, kateri ugaja otroškemu stališču. Kakor pri vseh ročnostih, tako se tudi pri pletenji postopa sintetično „od delov do celote“; od male pletke, delov nogavice do popolne nogavice. Istotako kakor pri kvačkanji, rabi se pri pletenji kazalna učna oblika. Učiteljica mora sama pokazati kako se pletilne igle drže, pletke podelajo, delo obrača i. t. d., potem šele poskušajo roke naših prvenk. Preznanu nam je, kako otroci preradi in natančno posnemajo, kar se jim pokaže, da se trudijo ne zaradi dobrega uspeha in koristi, zadostuje že učiteljico zadovoljstvo.

Poučuj praktično! Pri tem pouku je je to glavno načelo. Učenke naj se najprvo to uče, kar jim je najkoristnejše za življenje. Najbolj umestno je pletenje; s tem se postavi pravi temelj, kakor trdi napominani dr. H. Klenke in sleharna mati. S priznanjem je rešena zagonetka, zakaj gospdč. kolegince vedno bolj vpeljujejo kot prvo učivo pletenje. Ako je izkustvo ogladilo praktični pot, premagajo se lahko vse težave. Dobro se uspeva, ako učiteljica lahko umevno kaže svojim učenkam. Po-

kazati mora vsa navodila in pomagala, imeti mora sama pravo veselje do učiva. Učiteljico veselje vzbujata tudi pri učenkah veselje in zanimanje. Učiteljico naj ne mrzi trud, katerega prinašajo neokretne ročice prvenk; kaže naj z neprestano potrpežljivostjo in vstrajnostjo; imeti mora za otroke ljubeče srce in to je največ vredno. Eichendorf pravi: „Prava, trdna volja čini povsod čudeže. Zakaj ne pri naših malih? Le poskusite, ne dajte se odkloniti od pravih načel in s praktičnega pota!“ Učiteljica, katera prinaša svojim učenkam omenjene darove neprecenljive vrednosti, poučuje po pedagoškem načelu: „Poučuj zanimivo“. Taka učiteljica ima čestokrat boljše uspehe kakor ona, ki rabi najizbornejšje oblike. Vzbuja pri pouku tudi tekmovanje; to pa doseže jedino na ta način, da umeva na spreten način zanimati boljše, slabjšim pa pomagati, da ne zaostajajo, ker sicer izgube veselje. Praktičnost in zanimivost, to je oni pravi duh, ki veje tako blagodejno pri pouku, olajšujoč ves napor. Ako se pri pletenji mudimo začetkom toliko časa, kolikor je potrebno ter poučujemo brez presledkov in le počasi pa dobro napredujemo, zadostujemo zahtevi: „Poučuj temeljito!“ Sleharni učiteljici je znano, da se na večrazrednicah v mestih in trgih navadno prične ročni pouk s kvačkanjem. Najprvo delajo gosto vajenico, potem luknjičasto, v tretjem letu šele vajenico z vzorci z gostimi petljami v zvezi s šibičnimi. Ako bi bilo kvačkanje tako lahko, mogle bi delati takoj v drugem letu zadnje omenjene vzorce; a v drugem letu prično s pletenjem. Li moremo pri nas narediti tri vajenice ter rabiti dve leti za kvačkanje? Vesele in zadovoljne moramo biti, da roditelji kupijo tvarino za jedno vajenico.

Iz navedenega je razvidno, da ima tudi pletenje kot začetni pouk popolno pedagoško podstavo; pouk je urejen po pedagoških načelih ter ima pravi pot in obliko. Pouk pletenja je najvažnejši in

najbolj blagoslovno uspeva, ker je krepek temelj ročnih del. Dekletu, katero ne zna kvačkati in vesti, ne bode se to tako v zlo štelo, kakor onemu, ki ne zna nogavic plesti in jih krpati.*)

Marija Šerc — Domžale.

*) Pri uredovanju lista nam je ravno prišla v roke št. 6 goriške „S.“, ki ima dopis „Z dežele“, kateremu so predmet ročna dela v šoli na deželi in kateri se prav ujema z našim člankom. V dokaz le to: „Prvo

leto učenke na deželi niso za ta nauk. Z drugim letom pa naj se kar naravnost začnejo deklice poučevati v pletenji nogavic. Kakor mi moja soseda pripoveduje, je ta nauk počasen, pa gotov in koristen. Nogavice mora imeti vsakdo in te plesti naj bi se deklice hitro učile. V tem more učiteljica tudi dajati svojim učenkam nalogo, da lahko doma kaj izdelujejo Smešno je videti plesti nogavice take deklice, ki se najprvo učé kvačkati. Do nogavic taka deklica tudi nima veselja, ker to gre bolj počasno, kakor s kvačko. Kako smešno se ti vidi, ko naletiš v kako kmečko hišo. Že doraslo deklico vidiš morebiti celo preproge za okna kvačkati, nogavice pa ima brez pete, ker si jih ne ume podplesti.“ *Uredn.*

Skopulja.

(Praktična obravnava pesmi št. 150 v drugem berilu str. 129.)

a) Uvod. Pregovor pravi: Svoje varuj, tuje spoštuj! — Kakšen pravimo, da je oni človek, ki svoje reči skrbno varuje in nikjer po nepotrebi ne trosi denarja? (Varičen.) — Ali ljudje spoštujejo varičnega človeka? (Da.) — Kako pa pravimo človeku, ki svoje reči skrbno shranja, a nikomur ne da ničesar? (Skopuh.) — Skopuhu se tako škoda zdi najmanjše stvarice, da še sam sebi ne privoščí potrebne hrane. — Kako bi pa rekli skopi ženski? (Skopulja.) — Ali imajo ljudje skopuha radi? (Ne.) — Zakaj? (Ker nikomur ne pomaga.) — Ali ga ima Bog rad? (Ne.) — Skopost ali lakomnost je velik greh. — Ali je varičnost tudi greh? (Ne.) — Torej je prav, če je človek varičen? (Prav je.) — Ali je pa tudi prav, če kdo ni varičen? (Ni prav.) — Kako pravimo nevaričnemu človeku? (Zapravljivec.) — Ali je zapravljivost greh? (Da, greh je.) — Kaj pa je zapravljivosti nasprotno? (Skopost.) Skopuh je trdega srca, neusmiljen do ubožcev. Denar mu je kakor Bog. Ničesar ne da siromaku. Bog pa hoče, da smo usmiljeni. „Bodite usmiljeni, da tudi vi dosežete usmiljenje“, uči sv. pismo. Na sodnji dan bodo zavrženi vekomaj vsi oni, ki so bili neusmiljenega srca; oni pa, ki so bili usmiljeni, pojdejo v sveto nebo. Kako Bog sovraži neusmiljenje in lakomnost, kaže nam ta-le dogodba:

b) Učitelj pripoveduje vsebino. Tukaj moram opomniti, da treba pripovedovati v nevezani besedi in držati se kolikor le mogoče izrekov v originalu.

c) Izprašanje vsebine.

č) Učitelj čita pesem sam vzorno.

d) Iskanje manj znanih besed in rekov. Kako bi rekli še drugače namestu prevzetno? (Ošabno.) — Kako je bilo gospej ime? (Skopulja.) — Zakaj so ji rekali tako? (Ker je bila skopa.) — Kako je bil tisti kraj lep? (Tako je bil lep, da bi zastonj se vsakdo trudil pod solncem najti jednakega.) Za „pod solncem“ pravimo še drugače? (Na vsem svetu.) — Popotniki, ki so bili že na Italijanskem, pripovedujejo, da so tam planine neizrekljivo lepe. Ali so pa tako lepe kot oni kraj, kjer je imela Skopulja svoj vrt? (Niso.) — Namestu „preblaz'ga plemena“ imamo še drugačen izraz. (Najplemenitejše vrste.) — Kako bi rekli, ko bi hoteli povedati, da je bil tak kraj nekoliko večji kot samo ložiček? (Log.) — Kakšen log glede lepote? (Rajski log.) — Kako je bil torej lep ta kraj? (Kot kakšen log v raj.) — Kakšne veje se šibe stare ali mlade? (Mlade.) — Zakaj ne stare? (Stare se ulomijo.) — Sadje rase in zori na starih ali mladih? (Na mladih.) — Zakaj so se torej šibile veje? (Ker je bilo na njih mnogo sadja.) — Starčku je bila brati revščina

na licu; ali je bil imovit ali ubog? (Ubog.) Zakaj je začel trepetaje prositi? (Ker se je bal gospe.) — Zakaj se je pa bal? (Ker je vedel, da je skopa.) — Zakaj jo je pa vender prosil? (Ker je bil lačen.) — Ali je bila gospa res milostiva? (Ni bila.) — Zakaj ne? (Ker mu ni ničesar dala.) — Zato, ker ni poznala milosti ali usmiljenja. — Namestu „predrzneš“ imamo še drugo besedo. (Kako si upaš, osmeliš.) — Kako bi rekli lahko še drugače namestu „pohlevna solzica?“ (Ponižna solzica.) — Ali se je starček torej jezil, ker ni dobil božjega daru? (Ni se jezil, le na tihem mu je bilo žal.) — Zakaj mu je bilo bitko pri srcu? (Ker je gospa tako trdosrčna.)

e) Splošno čitanje.

f) Namen pesmice. Je li prav, če je človek skop? (Ni prav.) — Kakšen pa mora biti? (Varičen.) — Skopost ali lakomnost je torej greh. (Greh je.) — Kaj se skopuhu najbolj smili? (Njegov denar in njegovo premoženje.) — Ali se mu ljudje smilijo? (Ne.) — Ubogi? (Tudi ne.) —

Kako nas pa Izveličar uči v osmerih blagrih? („Blagor usmiljenim, ker bodo dosegli usmiljenje.“) — Kakor bomo mi usmiljeni do ubogih in sirot, tako bo tudi Bog z nami usmiljen. — Kako je Bog kaznoval gospo Skopuljo zastran neusmiljenosti? S tem, da ji je vzel lepi vrt.) — Ali je bila to za njo velika izguba? (Velika.) — Ali jo je starček mnogo prosil? (Samo tri jabolka.) — Kje so bila ta jabolka? (Na tleh.) — Bila so torej izmed tistih jabolk, ki sama padajo z drevja in so navadno slaba, črviva. — Ali je to vrženo strani, kar damo ubogim? (Ne.) — Kdo ve za vse to? (Bog sam.) — Kdo nam to vse povrne? (Bog sam.) — Nek izrek je:

„Kdor rad ubožcem podeljuje,
Nebesa on si zaslužuje“.

Povej še ti! Ti! Ti! Kako je Izveličar učil? Še ti! Ti! Ti!

g) Vporaba: 1. Iskanje pridevnikov; 2. prilastkov; 3. glagolov; 4. prislovnih določil kraja. 5. Prosto pripovedovanje. 6. Učenje na izust. **Ivo Trošt — Razdrto.**

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

Andrej Praprotnik (Jakoslav, Miloljub) r. 9. nov. 1827 v Podbrezju na Gorenjskem, v šolo hodil najprej doma, kjer mu je bil učitelj tamošnji župnik, Franc Pirc, poznej misijonar v Ameriki, potem v Šent-Jurju poleg Kranja k stricu Jakobu, orglarju in učitelju, l. 1838 v Kranju in od l. 1841 do 1845 v Ljubljani. Za učitelja je služil v domači fari dve leti, po opravljeni učiteljski skušnji od l. 1848 v Kamni Gorici, l. 1852 v Škofji Loki, l. 1853 na Dóbrovi, od koder je prišel l. 1858 k prvi mestni ljudski šoli v Ljubljano, postal l. 1870 njej voditelj, ud c. kr. deželnega šolskega sovéta in spraševanjske komisije za občne ljudske in meščanske

šole, l. 1883 poslavljen z zlatim križem s krono za zasluge, l. 1890 na lastno prošnjo umirovljen z najvišjim priznanjem in naslovom ravnateljskim (direktor) ter s pohvalo mestnega načelnštva dné 31. dec. stopil v stalni pokoj.

Preskušnjo iz slovenščine je opravil l. 1851 pri prof. Metelku, iz vzgojeslovja l. 1857 pri prof. Poklukarju; od l. 1862 do 1866 bil tajnik Čitalnici Ljubljanski, od l. 1865 je v Matici Slovénski odbornik, od l. 1876 do 1881 bil njen tajnik, in je sedaj še ključar.

Na slovstvenem polju slovénkem je z drugimi učenci in učitelji vred delovati jel v *Vedežu* l. 1848 po kratkih povéstih,

basnih in prilikah v nevezani besedi, na pr. Tečaj I. l. 1848: Lagati ne. Čuden strah. Mlada in stara véverca. Ljubezen do staršev. Sveti večer. Brat in sestra. Na strani 207:

Pismice Vedežu. Ljubi, dragi prijatelj! kadar od Tebe slišimo in Te brati dobimo, nas vse od veselja spreleti. Koliko lepih povestí, nauk in kratkočasnic si nam že povedal! Nikoli nam dosti lepiga povedati ne moreš. Zmiram veliko veliko več. Po vsi pravici zaslužiš lepo imé „Vedež“. Ti si zdaj naš nar večí prijatelj, kakoršniga še dozdaj nismo imeli. Prav serčno se Ti za vse lepe sestavke zahvalimo. — Terdno obljubimo vse Tvoje napeljevanje k lepimu življenju vbogati in Ti veliko veselja narediti. Za Boga, cesarja, narod in ljubo domovino hočemo vse storiti. — Bog Ti daj srečo, ljubi Vedež! in pa blagoslov Tvojim zvestim prijatlom, ki Te berejo in podpirajo. Zahvala, ki Ti jo pošljemo, je sicer kratka, pa toliko bolj iz serca. Sprejmi jo lepi „Vedež“ in nosi vedno novo veselje Tvojim hvaležnim učencam in učenkam Kamnogoriške šole.

Pristavek vredništva. Učenik te šole je verli domorodec, gospod Andrej Praprotnik, ki je že več lepih sestavkov za Vedeža spisal. Ako je pa učenik za slovénščino vnet, so gotovo tudi učenci, kakor se tukaj vidi. — De bi pač drugo leto med učeniki slovénške mladosti nobeniga nemškutarja več ne bilo (str. 208).

Vedež. Časopis za šolsko mladost. Tečaj II. 1849: Zgubljeni sin. Sraka. Dež. Bog pomaga. Lastovke. Ptíčki. Huda ura. Golobček. Tabor. Nepokorna Jerica. Jesen. Revni oče in sin. — T. III. 1850: Klasje. Nevarna tovaršija. Škerjanček, podoba življenja. Tat. Zlate resnice. Deklica na razpotju. Še nekaj od žebjaríje. Luč na zemlji in luč na nebu. — Zlasti koristni pa so bili „Izgledi pisem mladim šolarjem v vajo“, ki jih je XVIII (str. 92—416) sestavil A. Praprotnik v tem tečaju o jako različni tvarini, na pr.:

Učenec piše bratu prvo pismo. Brat odgovori na prvo pismo. Minica materi voščilo za god. Šolar prosi prijatla, da bi mu nove bukve posodil. Sestra sestrici, da so mati zboleli. Učenec prosi očeta potrebnega denarja. Ljubemu prijatlu, ki je bil bolan, pa je zopet ozdravel. Prijatelj tolaži prijatla, ki mu je bratec vmerl. Sin pové svojim starišem, da mu v rokodelskem uku dobro gre, in da bo zdaj učilna leta

dostal. Mladeneč, ki so mu oče vmerli, prosi strica, kako in kaj. Učenec v mestu prosi svojega gospoda fajmoštra na kmetih za revni list. Brat sestrici, da bi razžaljene stariše potolažila. Sestričin odgovor. Prijatelj svari prijatla, ki se je igri vdal. Prijatelj pošlje prijateljici lepe bukvice novih pesmic v dar. Prijatelj vabi prijatla na napravljene veselice. Učenec se zahvali gosp. učniku konec šolskega leta za vse nauke. Sin učenec 3. male šole v Ljubljani vošči starišem na kmetih srečo za novo leto.

Perve slovenske perjohe. Naša tiskarnica (R. Eger) je dobila ravno zdaj v natis za Kamnogoriško šolo slovenske perjohe t. j. zapisek, ki konec šolskega leta pové, kako se je vsak učenec učil. Založil jih je verli učenik in naš pridni pomagavec g. Andr. Praprotnik, kar je gotovo očitne hvale in posnemanja vredno (III. 1850 str. 256) itd.

V Sloveniji l. 1849 je potožil Praprotnik „Milim prijatlom šol in slovensčine“ o revni plači učiteljski ter priporočal njeno povišanje pa boljše obdelovanje mile slovensčine po šolah (l. 21. 80).

V Drobince l. 1850 je poslal Fr. Pirca, misijonarja v Ameriki, pesem (Kadar po previdnosti božji drobtinco Drobincam Podbrežan; v Drobincah l. 1853 zapel sam Božično (Pastirčiki moji — Vstanite necoj!); l. 1856: Indianska deklica, slovenskim v izgled. Iz Amerike poslali g. Franc Pirc, misionar; Drobincam za drobtinco dal slavnega gospoda nekdanji učenec. Njegove pa so: Plevke; Šivelja; Mavrica; Sveti večer (Naj slava v višavi)!

Slovenska Bčela v Celovcu l. 1851 T. II.: Učitelj mora dobre volje biti! — T. III. l. 1852 Pesem: Voda. Nadpisi: Čas. Nadloge in križi. Denar. Prijaznost. Mladini. Tukaj (Mlado in staro, — Dobro in slabo itd.). — T. IV. l. 1853: Zgodnja cvetka. Prigodbe na poti (Šega, Čutilka, Protinka, Smert str. 153—163).

Šolski Prijatelj. Časopis za šolo in dom. I. Tečaj 1852. Zal. in vredil Andrej Einšpieler. V Celovcu. — Vesel je pozdravil Andrej Praprotnik ta šolski list ter postal mu prvi sotrudnik. Dopisoval mu je tako marljivo, da se človek

mora čuditi. Že v I. tečaju se nahajajo njegovi spisi v vezani besedi: Ljubezen do starišev. Učitelji. Šolarčik. Materna ljubezen. Ptiček in deček. Umirajoči deček in mamica. Večernica. Sončice. Mladini. Varuška. Ptički. Jutro. Prav povsod je ljubi Bog. Virček. Mavrica. Sv. Cecilia. Božičnica. Vošilo učencev učeniku za god. Sin očetu za god. Samota. — V nevezani besedi: Mala dobrotnica. Milim prijatlom šol in slovenščine. Miloserčna Marijca. Zimske misli z otroci. Pobožen sinek. Hčerka. Ljubezen čez vse. Kako naj se po šolah slovnica uči. Dvojno domovje. Violica prva cvetka. Skrivna učenica. Prva in zadnja šolska knjiga (sv. evangelij). Cvetlični vertec. Ternje pri cvetlicah. Učitelj svojim učencem na koncu šolskega leta. Ptičjih gnezd ne jemli. Narekovavni in predpisni sestavki. Hvala malih. Jagode. Mir v šoli. Pridni delavci. Polno drevce. Bčelce. Zadovoljnost. — V II. tečaju l. 1853 pesmi 18, s podpisom Miloljub 7: Vošilo šolskega prijatelja o novem letu. Svečnica. Vesel šolarček. Otroška molitvica. Vstajenje Gospodovo. Ljubo zdravje. Beli snežec. Jasnica (Abendroth). Prijatli bodimo. Jezus otroški prijatelj. Grob. Sprehod. Deklica in rožica. Miloljub. Kaj da je učitelj. Šolarska k sv. Duhu. Puhla ljubezen. Marija zarija. Marija tolažnica. Božičnica. — Prosto je spisal: Darek za novo leto. Pogovor dveh učiteljev (Blagoljub pa Bogomir). Kako bi si šola dosti učencov pridobila. Kako bi se farna bukvarnica napravila. Kruh. Plavičice. Pastirček. Na preji. Beseda učiteljem že čez 100 let stara. Kako se pri otrocih žlahtni občutki zanemarijo. Imenitnost začetnega uka. Trojni venec. Ljubezen do bližnjega. — V III. tečaju l. 1854 pesmi: Novo leto. Božičnica. Otročje voščilo učeniku. Rožice. Kaj me peče v serce. Jezus otroški prijatelj (Po Šmidu). — Prosto: Ktera šola je dobra šola. Bčela in golobček (Basen). Nekaj o berilu. Koleda. Beseda zlagavcom slovenskih napevov. Nekaj od cerkvenega orglanja. Katere kazni se v

šolah ne smejo rabiti. Učiteljske iskricice. Šolske misli. Pogovor dveh učiteljev (Blagoljub pa Bogomir) v peterih oddelkih (str. 161—299). Šolski nauk mora dober in tečen biti. Česa se morajo pridni učenci navaditi. Iz življenja starega učitelja. Kako sem učitelj postal. Miloljub (str. 409). — V IV. tečaju l. 1855: Šolsko blago s predgovorom jako raznotero za celo knjigo (str. 32—392) v sedmerih razdelkih: 1. Razni kosci. 2. Razne iskricice. 3. Slovenski pregovori. 4. Šolsko leto. 5. Koristni odlomki. 6. Zastavice in vganke. 7. Venec raznih pesmic. — V V. tečaju l. 1856: Pri Savici. Spominek na grob. Novi mašnik. Slovenski Prijatelj vsem slovenskim prijatlom (str. 6). — Otročjost po besedah sv. pisma: Pustite male k meni itd. Izreja občutkov.

„Kar smo že davno želeli in pričakovali, se nam je zdaj veselo spolnilo. Dobilimo za novo leto lepi dar, svoj šolski časopis, „šolskega prijatla“. . . Oj veselo ga sprejemimo v svoje hiše in šole, in pozdravimo ga iz celega serca! . . . Poženimo se terdno za naše šole, za milo slovenščino in drago mladino. Akoravno se nam bo to in uno ostavilo in nas zaverati hotlo, nič se ne ostrašimo. Dobra reč ostane dobra in pravična, akoravno ta ali uni ne mara za njo . . . Ako bomo imeli dobre šole, bomo imeli dobre ljudi, in kjer so dobri ljudje, je na svetu že raj“. . . Ta ogovor sklepa (T. I. 1852 str. 18) s pesmico:

Učitelji blagi
Ostanemo mi,
Mladini predragi
Udani, zvesti.

Če svet nas plačuje	Mladino učiti
Alj dobro, alj ne,	Je delo lepo,
Če puhlo vračuje,	Plačilo odjiti
Da slabo nam gre:	Ne more za to.
Učitelji blagi . .	Učitelji blagi . .

Če tukaj nas čaka
Plačilo tesno,
Nas E d e n poplača
Gotovo zvesto.
Učitelji blagi itd.

Mladini.

(str. 231.)

Oj kmalo odjide pomlad in polét,
Osuje se hitro mladosti tud' cvet,
Skerbite vi mladi za cvetje lepó,
Da sadja obilno kdaj dalo vam bo.

V dopisu iz Škofjeloke (str. 128) hvali, kako je lepo šlo vse po novem navodu . . , v pevski šoli . . , pri Uršulinarcah v dekliski šoli, pri očitni preskušnji, češ, naj bi nam tudi v cerkvi pri očitni službi božji včasih kako domačo pesmico zapele . . ! Da bi le skoraj kaj več pripravnih šolskih bukev, tudi pevskih, dobili itd. ! — Ktera šola je dobra šola? Dobra šola je tista, kjer je dober poduk. Dober poduk je tam, kjer ima učenik dobro serce. Dobro serce je pa tisto, ki je napolnjeno in pregreto v ljubezni do Boga in do mladine. Tacih serc potrebujemo v šolah zgoraj in spodaj. Iz tacih se izhaja blagor in sreča mladini in celemu človeštvu (T. III. 1854 str. 10). — Kaj me peče v serce. — „Imel sem vertec, vertec ljubi, — Cvetele v njem so rožice . . — Je bil prijatelj serčnomili — Udan mi z celega serca . . — Tam gori enkrat v večnem rajju — Se bova zopet vidila (str. 277):

Učitelj bil sim v šoli mladi,
Učil mladino prav skerbno,
In ona vdana poslušala
Nauke moje je zvestó.

Pa svet hudobni je popačil
Nedolžna serca, ličica, —
Po vodi šli so nauki moji —
In to me peče v dno serca!

Predgovor „Šolskemu blagu“ v teč. IV. str. 32 se glasi: „Šola je kraj, kjer se vsim potrebam mladine več ali manj zadostiti mora. Ona je tedaj velika prodajavnica na mladinskem tržišču, in mora zraven naj potrebnih šolskih predmetov tudi z različnim drugim in koristnim bla-

gom dobro založena biti. Skerben učitelj, ki svoje nauke na vse kraje razširiti in uterdovati želi, si bo tacega blaga gotovo prav obilno preskerbel, in ga bo svojim ljubim učencom povsod in pri vsaki priložnosti na prodaj izložil in ponujal. — Tako lepe priložnosti so, postavim, pri pisnih izgledih (Vorschriften), pri narekovanju (Dictando), pri posebnih časih šolskega ali tudi cerkvenega leta itd. Tacega šolskega blaga sim tedaj poskušal iz naj boljših spisov primerno nabrati, in kar je manjkalo, tudi iz svoje pičle krušence dodati. Podam ga vam skerbni učiteljem, svojim ljubeznivim bratom, da ga bote po svoji skušnji volili in rabili; podam ga pa tudi vsem pridnim učencom in učenkam, in vsem, ki ga imeti in rabiti hočejo. — Tu ga imate, kupite ga! — Dobiček bo vaš, — moje pa serčno veselje. Z Bogom!“ A. P. — Pristrčna je tudi pesmica, s katero o novem letu „Slovenski Prijatelj“ v osmerih kiticah čestita vsem slovenskim prijateljom na pr.:

Prijatelj s prijateljom	Tedaj, o prijatli!
Labko govori, —	Slušajte skerbno —
Ga prosi, mu toži,	Kaj bratec vas prosi
Razkriva reči.	Za leto novó.

Odprite široko
Mi svoje sercé!
Podajte prijazno
Mi svoje rokó itd.!

Kakor Einšpielerju, tako se je prijateljstvo pridružil A. Praprotnik po duhu sličnemu A. Janežiču in kakor Bčela — ima tudi Glasnik slovenskega slovstva v Celovcu l. 1854 nekaj njegovih pesmic p.: Naša želja. O spremenu leta. Noč na Bleškem jezeru. Cvetje. Delapust. Nebesa. Savl in David. Bistrica. — Slovensko Berilo za III. gimnaz. razred l. 1854: Pesmica o snegu. — L. 1858. VII: Domovina (Beseda sladka, domovina).

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

II. Ubožne knjige iz c. kr. zaloge šolskih knjig:

Visoki c. kr. deželni šolski svet v Ljubljani objavlja v uradnem listu nastopno naznanilo:

Z. 54.

L. Sch. R. Die Quote, um welche der Wiener k. k. Schulbücherverlag Armenbücher für das Schuljahr 1891/92 an die hierländischen Volks- und Bürgerschulen abzugeben hat, wurde auf Grund des Erlasses des hohen k. k. Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 5. Jänner 1891, Z. 26221 ex 1890, mit 1599 fl. 75 kr. festgesetzt.

Von diesem Betrage entfallen nach Maßgabe des Verhältnisses der schulpflichtigen Kinder auf:

Adelsberg	135 fl. 40 kr.
Gottschee	153 „ 12 „
Gurkfeld	191 „ 01 „
Krainburg	133 „ 19 „
Laibach-Stadt	73 „ 98 „
Laibach-Umgebung	174 „ 31 „
Littai	115 „ 90 „
Loitsch	143 „ 12 „

Radmannsdorf	91 „ 90 „
Rudolfswert	167 „ 69 „
Stein	111 „ 33 „
Tschernembl	108 „ 80 „

Dies wird mit dem Beifügen zur allgemeinen Kenntniss gebracht, dass für das Schuljahr 1891/92 von den k. k. Bezirksschulrathen um den genannten jeweiligen Betrag im Sinne des § 5 der Armenbücherverordnung vom 4. März 1871, Z. 13656, M. V. Bl. Nr. 20, Armenbücher angesprochen werden können und dass die bezüglichen Anspruchsschreiben bis zum 1. Juni 1891 unmittelbar an die Centraldirection der k. k. Schulbücherverläge in Wien einzusenden sind.

Sollte nach Lage der speciellen Verhältnisse eine Mehrabgabe von Armenbüchern sich als nothwendig erweisen, so wären dergleichen Ansprüche mit genauem Nachweis des Bedürfnisses von Seite des betreffenden Bezirksschulrathes an die genannte Centraldirection bekanntzugeben.

K. k. Landesschulrath für Krain.

Laibach am 11. Jänner 1891.

Književnost.

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski je razposlal mestnim šolam knjižico:

Egiptovska bolezen na očeh in sredstva s katerimi je moč se boriti zoper njo. Spisal dr. Friderik Keesbacher, c. kr. vladni svetnik in zdravstveni poročevalec za Kranjsko. V Ljubljani. Natisnila in založila Klein in Kovač. 1890.

V navedeni brošurici nahajamo prav zanimive podatke. Koj v uvodu pove nam gospod pisatelj, kakšen namen ima njegov spis: seznaniti ljudstvo z egiptovsko boleznijo, ki se je počela epidemično razširjati. Ljudstvo mora oblastvene ukaze, ki so se radi te bolezniz izdale, podpirati in da to stori, mora biti v tej bolezniz poučeno.

Vsebina je razdeljena na več oddelkov, iz katerih izvemo a) zakaj se imenuje ta bolezen „Egiptovska bolezen“; b) svojstvo te bolezniz; c) kako dolgo traja ta bolezen in kakšen izid more imeti; d) začetek te bolezniz in nje nalezljivost; e) nevarnost te bolezniz; f) kako se obvarovati te bolezniz, kako se boriti zoper

njo. Dalje našteva gospod pisatelj: g) naredbe nasproti bolehnim vojakom; h) naredbe v civilnih zavodih; i) naredbe nasproti ostalemu civilnemu prebivalstvu. — Knjižica je prevod nemške brošure istega pisatelja. Dobro došla je posebno učiteljem, ker mora šola tudi zdravstvo pospeševati. Nobena šola bi ne smela biti brez nje. Posebno na deželi, kjer mnogokrat ni zdravnika dobiti ali pa ga roditelji sploh ne iščejo o pravem času, more učitelj ljudstvu mnogo koristiti, ako pozna svojstva te bolezniz in roditelje in otroke pouči, kaj je storiti, dokler ni prepozno. Želeti je, da visoki deželni odbor nakupi toliko knjižic, da jih more razdeliti med vse šole, kakor je to slavni mestni magistrat storil za ljubljanske šole, kjer je vsak razred in vsak učitelj dobil jeden iztisek. *M. J.*

Deseto poročilo o delovanji in stanji podpiralne zaloge slovenskih vseučiliščnikov v Gradei, založil in objavil odbor. Iz tega poročila posnamemo, da je imelo društvo v preteklem letu 1483 glđ. 4 kr. dohodkov in 898 glđ. 66 kr. stroškov;

torej je bilo prebitka 584 gld. 38 kr. Društveni predsednik in blagajnik je dr. G. Krek, c. kr. vseučilišni profesor; tajnik drd. jur. B. Krek; odborniki: F. Krančič, stud. jur.; A. Schwab, cand. med.; J.

Žitek, stud. med.; F. Gestrin, cand. phil.; M. Munih, stud. phil.; namestniki J. Gallé, stud. jur.; H. Šuklje, cand. med.; D. Bleiweis vit. Trsteniški, stud. med.

L i s t e k.

Listi slovenskega pesimista.

I.

S pivških planjav, 6. svečana 1891.

Gospod urednik! „Na dan sv. Neže se zima v sredo vleže“, tako pravijo, mi pa upamo, da je sedaj tista usodepolna „sreda“ že minila. Tudi mene pesimista bodri nada, da bodedo kmalu na boljsem. Ali kaj nada? Nada človeka vodi za nos toliko časa, da ga o njegovi smrti zadnjikrat prevari. Jaz sem sicer uglavil naslov članku „listi slovenskega pesimista“, a na to ne prisexam: 1. ker je baje to uslovje nemškega kovača delo, Nemcu pa ne verujem nobenemu, če me imajo vsi za najbolj intolerantnega učitelja na Kranjskem; 2. pa za to, ker smo Slovenci s svojimi dobrimi in slabimi lastnostimi sploh čudni ljudje, da ne rečem posebneži. To zveni sicer nekako preveč opoprano ali če hočete opaprikano, a gospod urednik, prosim Vas, potrudite se in berite moj list do konca, pa boste spoznali, da trditve ni brez vse opore.

Sedaj, ko upamo, da se zima prevali, ko se bliža zopet divna pomlad (barem v pratki), četudi se je na svečnico medved umaknil (pri nas) v svoj brlog tace lizat, sedaj se budé človeku razni spomini. Spomin je človeku odprta knjiga, kjer usoda črta z robotim prav tesarskim pisalom človeku vesele in žalostne dogodke liki slab gospodar troške in dohodke kar vse v prek, kakor se že vrsté. Tak „resummé“ je seveda te dni tudi meni pokazal slab rezultat — deficit samih dobrih in veselih spominov. Kdo ne bi potem potegnil s pesimisti, s pesimisti, četudi ne baš, kakor pravijo, „der schärferen Tonart.“

Mi, ki smo bili dosedaj v kranjskem učitelstvu najmlajši in najslabše plačani Benjamini, upali smo, da se nas o novem letu nov zakon spomni ter nam privrže nekaj novčičev. Mnogo ne, a nekoliko več se nam bodo poznali (kadar bodo) kot bi vrgel Žida v pekel. Nadejali, upali smo, pravim. A glej vraga, kjer ga ni! Tista vražja „šrifta“, ki sploh prihaja v nemškem jeziku; sedaj ni prišla v nobenem tudi v nemškem ne, dasi bi jo bil sprejel, ker „soldi“ so le dobri, trdé nekateri. Kljub temu, da se je približala svečnica, ostalo je vse na starem le to ne, da sem jaz začel sv. Blaža „žegen“, ki je letos tudi po starem prišel o Svečnici, jel primerjati z novim zakonom. Ta primerjava mi je vrgla zopet strašno slab „resultat“: sv. Blaža žegen in nov zakon oba jednako pomagata. In človek ne bi potegnil s pesimisti?

Vse kaže torej, da ta „sveti“ pust ne bode kazalo dosti burk uganjati. Zakon je sicer v veljavi,

zakon, a posledica njega, moja „kasa“ ni v veljavi. To me je tudi napotilo, gospod urednik, da sem zbog dolzega časa prijel pero v roko, desno namreč, in Vam potožil svoje nadloge. Vender bi Vam rad še nekaj sporočil. Premišljal sem, kako nadobudilno je za nas, da so se po vseh okrajih naše kronovine ustanovila učiteljska društva. Zadnjega voz je, kakor čujem, spravil na cesto moj vrli prijatelj tam nekje v Velikih Poljanah, za katere pa prav toliko vein, kot za svojo zadnjo uro; le to mi je znano, da je g. Z. to stvar dregal, naposled vender sprožil in to je lepo!

Društveno življenje, ko bi ga bilo kaj dosti, le góji se med nami. To uničuje podlost separatizma in luljiko svoje koristi in častihlepnosti. Med Slovenci sploh velja še stari rek: če sta dva tri dni prijatelja, četrti dan se že štirje prepirajo. Tudi učitelji smo v tem oziru pravi Slovani. Žalibože! V društvu se poravna lahko vsaka malenkostna razlika, osobne mrznje in iskanje svojih koristij. Te smotlake je toliko kot gob po dežju. Samo, samo — gospod urednik, pesimist sem — samo faktičnega, res učiteljski stroki koristnega store naša društva premalo. Seveda so tudi tukaj izjeme, a izjema je izjema. O priliki zborovanja naj bi se obravnaval vsaj po jeden praktičen poskus, kar imajo že naši sosedje na Primorskem po nekod; napeljal naj bi se razgovor o učnih metodah. Mi mlajši bi se s tem kaj naučili, med starejšimi bi se bistrili nazori. Več očij več vidi.

Gospod urednik! To sem hotel povedati ne iz zlobnosti ali kakih drugih namenov, marveč za to, ker se mi zdi stvar res koristna. Nekaj se sedaj le kaže povsod, a to je večinoma le blesteča lupina, druženje je le formalno, vsled ljube navade, koristnega jedra pa jako malo. — A vidim že, da pričakujete, gospod urednik, da mahnem zdaj po kakem društvu; Vi boste vzeli modro in molčé v roko svinčnik, dopis prečrtali in meni ostane potem tolažilo — zopet pesimizem. Ne bom storil tega, ker je sploh tudi že med nami razširjena navada, kakor je rekel Bismark v politiki: ne gledajo toliko, kaj je pisano, ampak, kdo piše. To ni moj namen in učiteljsko društveno življenje ni politika. Vender pa se lahko že vsled tega vzdigne vihar, in kak nasprotnik mi bode očital namene, kakoršnih nikdar nisem imel, ker časi je celo med prijatelji povod prepira vprašanje, kdo več ve? Zdaj pa recite, gospod urednik, da li nismo Slovenci res posebneži? Zato pa naj — neham.

Kar ni prav, ni prav. Ni prav, da je nov zakon podoben sv. Blaža „žegnu“; ni prav, da se v naših

okrajnih društvih premalo goji pedagoška stroka; končno tudi ni prav, da se šopiri med nami tako rada in navzlic „Zvezi“ — razcepljenost za kulisami.*)

Da bi se tudi ta zima kmalu odmaknila od nas želi celo Vaš udani

pesimist.

*) Ne le za kulisami, ampak uprav na razkritem odru se v najnovejšem času igra prizor, katerega se moramo sramovati in

kateri mora Vas, gospod sotrudnik, izpremeniti v pesimista „der schärferen Tonart“. Berite zadnje številke „Sl. N.“, kako se kolega Seljan in kolega Tržan javno pulita za vrženo kost. Hvala Bogu, da je v tem gledališči malo tovarišev poslušalcev, ki bi takim prizorom poskali. Igralca izvestno menita, da sta sama. Ali s tega odra se daleč vidi. Slučajno smo se sšli z rojakom našega stanu iz „Nove Avstrije“, kateri je tam doli na jugu bral znani prepis ter se ni mogel načuditi taki složnosti (!) v „učiteljskih krogih“. Kje je naš program! Kam pridemo s takim postopanjem!

Uredn.

Naši dopisi.

Z Blok. (O naših računnicah nekaj.) Večkrat sem se že namenil neko napako grajati, ki se je posebno zadnji čas v obilni meri v učno bistvo vgnezdila, in to je vedna menjava učnih knjig. Dobro se spominjam ministerijalnega odloka (žal, da ga ravno nimam pri rokah), v katerem se poudarja, da naj se z učnimi knjigami glede na materialne stroške učee se mladine ne menjava vedno ter ne napravlja vedno novih stroškov roditeljem itd. To je veljalo za srednje pa tudi za ljudske šole, ker je bil odlok vsem vodstvom razposlan. Ne le glede na stroške, tudi glede na pouk je to velika nepravilnost, da se s knjigami vedno menjuje in to tudi glede na nove natiske. Tako imamo n. pr. pri nas „četrto računico“ (to so gratis-knjige, dovolj jih je za drugi oddelek drugega razreda) iz leta 1878., 1880., 1881., 1883., 1884., 1886., 1887. Ali je v teh kaj bistvenega razločka? Nič; pač pa je toliko zmešanega v nalogah in številkah, da jih ne moremo skupno rabiti bodisi za šolske ali domače naloge. Ako dam nalogo x na strani y v računici l. 1886., nima iste naloge deset ali še več učencev, ki imajo druge

natiske itd. Iz tega se že vidi, kake neugodnosti izhajajo pri pouku s tako različnimi natiski knjig. Naj bi se vender že prenehalo z vedno menjavo knjig. Vem, da te kratke vrstice so bob ob steno, če jih slavno uredništvo sploh natisniti blagoizvoli — a naj bi bile pa vsaj migljaj n. pr. kakemu učiteljskemu društvu, katero naj bi hotelo potrebne korake storiti v tej stvari ali sploh na to delati, da bi se tej nepotrebnosti povodnji vsaj za nekaj let konec storil, in kadar pa se že kaj v resnici novega ali naprednega izda — naj se izda za vse, ter staro pa vse zavrže, da se more enakomerno in z boljšimi uspehi poslovati.*)

Jožef Bozja — Bloke.

*) Gospod sotrudnik ima popolnoma prav in sleherni šolnik mu mora pritrđiti. Tudi od drugih strani smo že slišali enakoe tožbe Navzlic temu pa vender ni mogoče te nepravilnosti popolnoma odstraniti. Vsaka knjiga ima svoje hibe, katere se pa navadno šele pokažejo, ko je knjiga že nekoliko časa v rabi. Te hibe so se pokazale iz prakse, morajo se pri novi izdaji popraviti, ker tudi v tem oziru je napredek potreben. Da bi imeli samo premožne otroke v šoli, mogla bi se prejšnja izdaja popolnoma odstraniti. Ker je pa navadno več ubogih nego bogatih otrok, je pač težko od roditeljev ubogih otrok zahtevati, da zavržejo še rabljivo knjigo prejšnje izdaje in kupijo novo. Kakor z drugimi nepravilnostmi se moramo pač tudi s to boriti in — po možnosti potpeti.

Uredn.

Društveni vestnik.

Iz „Pedagoškega društva v Krškem“. Letnino so plačali:

Za III. leto: Pavčič Jožef, nadučitelj v Velikih Laščah.

Za IV. leto: Jurman Francišek, učitelj v Št. Janžu; Pavčič Jožef, nadučitelj v Velikih Laščah.

Za V. leto: Bauer Ana, učiteljica v Radečah; Brvar Karolina, učiteljica v Škocijanu; Klarici Marija, učiteljica v Novem Mestu; Donati Amalija, učiteljica v Mokronogu; Košenini Ludovika, učiteljica v Mokronogu; Kuralt Kristina, učiteljica v Št. Jerneji; Regnard Amalija, učiteljica v Št. Rupertu; Sittig-Dolinar Elvira, učiteljica v Veliki Dolini; Wrus Marija, učiteljica v Kostanjevici; Šmitik Franciška, učiteljica v Boštanji; Kolnik Avgusta, učiteljica na Blokah; Fabijančič Francišek, učitelj na Bučki; Gebauer Viljem, nadučitelj v Šmarjeti; Grčar Andrej, nadučitelj v Mokronogu; Gantar Ivan, nadučitelj na Studenci; Kaliger Karol, učitelj pri Sv. Križi; Lavrič Francišek, nadučitelj v Škocijanu; Lunder Francišek, nadučitelj na Raki; Lomšek Simon, učitelj v Cerkljah, Lunaček Aleksander, učitelj na Trebelnem; Ljudska šola v

Mokronogu; Okrajna učiteljska knjižnica v Krškem; Muhič Francišek, učitelj v Št. Jerneji; Rodič Ivan, učitelj v Št. Juriji; Saje Ivan, nadučitelj v Št. Jerneji; Trošt Karol, učitelj v Št. Jerneji; Rupnik Ivan, nadučitelj v Leskovci; Slanec Francišek, učitelj v Radečah; dr. Kos Francišek, profesor v Kopru; Lapajne Ivan, ravnatelj v Krškem; Pavčič Anton, nadučitelj v Št. Rupertu; Zupan Tomo, profesor in vodja v Ljubljani; Franceelj Stefan, učitelj v Studenem.

Iz IV. Pedagoškega letnika dobe se tudi posebni odtisi in sicer: „Jezikovni pouk v ljudski šoli“ za 80 kr., „Navod k početnemu risanju in oblikoslovju“ za 35 kr. Po pošti 10 kr. (oziroma 5 kr.) več.

Iz radovljiskega okraja. Koncert. Dva meseca sta pretekla, od kar je priredilo „Radovljiško učiteljsko društvo“ prvi svoj koncert. „Tovariš je ob svojem času prijavił jako povoljen njegov izid: vpisalo se je tedaj 5 šol tega okraja ustanovnimi udi društva „Narodna šola“.

Dné 2. svečana t. l. pa smo priredili že drugi koncert v isti blagi namen, kakor prvega. Zbralo se je v prostorni dvorani Wuchererjeve gostilne v Lescah

mного odličnega občinstva iz vseh krogov tukajšnjega prebivalstva. Vse točke obširnega programa so izvele se prav mojsterski. Ugajali so posebno šaljivi zbori občinstvu; skoro vse točke vspelega so se morale ponavljati.

V zadnji odborovi seji pa se je med drugim tudi sklenilo, da ustanovimo orkester. In glej veselja! Pri drugem našem koncertu se je že igralo na godala med posameznimi pevskimi točkami v popolno zadovoljnost. Razvidno je, da se v našem okraju vsestranski deluje v prosep ubožne šolske mladeži.

Čistega dohodka je bilo nad 70 gld., vpisali sta se dve šoli: Radovljica in Bled ustanovnima udoma društva „Narodna šola“.

Po koncertu je bila prosta zabava. Pevci so zapeli še mnogo lepih zborov in kvartetov.

Omeniti mi je še, da smo se v veseli družbi in in pri jako živahnem plesu zabavali pozno v noč.

Po letu v velikih počitnicah napravi naše društvo tretji veliki koncert na Bledu. Takrat toraj na svidenje!

Ig. Rozman. — Mošnje.

Vestnik.

Najvišje imenovanje. Presvetli cesar je vsled Najvišjega odloka od dne 27. prosinca t. l. imenoval ravnatelja državne višje realke v Ljubljani dr. Rudolfa Junovicza članom deželnega šolskega sveta na Kranjskem.

Učiteljske plače na Kranjskem. Kakor čujemo, je razvrstitev učiteljskih plač po novem zakonu že izvršena; torej se je nadejati, da se bodo dne 1. sušca plače že izplačevale po novi uredbi.

Profesor M. Wurner †. V blaznici v Feldhofu pri Gradci je umrl dne 31. prosinca t. l. bivši profesor tukajšnje višje gimnazije Miha Wurner po dolgotrajni bolezni, 62 let star. Kot rojen Ljubljančan je dovršil gimnazijalne študije v Ljubljani, visoko šolo pa na Dunaji. Službovati je začel kot suplent v Varaždinu, od koder je prišel v Ljubljano, kjer je leta 1862. postal pravi gimnazijalni učitelj. Potem je služboval več let v Kranji ter prišel leta 1869. zopet v Ljubljano, kjer je ostal do leta 1888. Zaradi bolehnosti je moral prosi za stalni pokoj. Povodom umirovljenja mu je došlo od presvetlega cesarja Najvišje priznanje za njegovo mnogoletno uspešno delovanje. Za časa svojega službovanja v Ljubljani je bil mnogo let član izpraševalne komisije za ljudske in meščanske šole in c. kr. okrajni šolski nadzornik za krški okraj, torej je bil kranjskemu ljudskemu učiteljstvu dobro znan. Priljubljen je bil pri učiteljih kakor pri svojih učencih na gimnaziji, katere je umel z živahnim in zanimivim predavanjem vneti za svoj predmet. — R. I. P.!

Osobne vesti. G. Peter Šilec je postal stalni drugi učitelj na trirazrednici v Višnji Gori, g. Peter Sirc pa stalni drugi učitelj na trirazrednici v Mengši. Stalni so nadalje postali: g. Teodor Schuller na jednorazrednici v Bābnem Polji; g. Jožef Petkovšek na jednorazrednici v Godoviči; g. Jakob Ancelj na jednorazrednici v Mehovem; g. Karl Rožanec na trirazrednici v Dolenjem Logatci kot tretji učitelj; g. Alojzij Sežun na jednorazrednici v Rovtih (logaški okraj); g. Friderik Pehani na štirirazrednici v Trebnjem kot tretji učitelj; gospa Amalija Koncilija na dvorazrednici v Mirni Peči kot druga učna moč; g. Karl Matajca, učitelj na Rečici na Štajerskem, na štirirazrednici v Šmartnem pri Litiji kot četrti učitelj; g. Janko Leban, učitelj v Avberu pri Gorici, na dvorazrednici v Begunjah pri Cerknici kot nadučitelj; g. Anton Maier na trirazredni mestni nemški deški šoli v Ljubljani kot drugi učitelj in g. Jožef Janovsky, učitelj v Št. Vidu nad Ljubljano, na trirazredni mestni nemški deški ljudski šoli v Ljubljani kot tretji učitelj; gđna Marija Rooss, učiteljica v Št. Juriji pri Kranji, na trirazredni dekliški šoli v Kranji; gđna Pavla Flesch, učiteljica v Dobrepoljah, na dvoraz-

rednici v Dolenji Vasi pri Ribnici kot druga učna moč; gđna Gabrijela Gogala na dvorazrednici v Dobu kot druga učna moč.

Iz poslednjih sej visokega c. kr. deželnega šolskega sveta. Poleg gori navedenih imenovanj se je izvršila razredba učiteljskih služeb v štiri plačilne vrste na podlagi zakona od dne 29. listopada 1890. l. — Poročilo c. kr. deželnega šolskega nadzornika o stanju srednjih in ljudskih šol na Kranjskem v letu 1889/90. se vzame na znanje in se s potrebnimi navesti odstopi vis. naučnemu ministerstvu. — Vsled naročila se stavi vis. naučnemu ministerstvu predlog za imenovanje okrajnega šolskega nadzornika za nemške ljudske šole v Ljubljani. Trije učitelji dobé zaradi nedostojnega vedenja pismen ukor.

Prvo poluletje na tukajšnjih srednjih šolah in drugo četrtletje na ljudskih šolah se je v soboto sklenilo.

Izboljšanje učiteljskih plač. Doslej jednorazredničarji na Štajerskem niso dobivali opravnine. Od dne 1. prosinca t. l. dobiva pa vsak voditelj jednorazrednice 40 gld. opravnine.

Učitelji poslanci. V Švediji ima sedajšnja poslaniška komora 15 poslancev učiteljskega stanu in sicer 9 učiteljev višjih šol in 6 učiteljev ljudskih šol. Iz tega se more sklepati na važnost učiteljskega stanu v Švediji in na uspehe, katere tak zastop obeca učiteljskemu stanu.

K uredbi plač učiteljev srednjih šol. Na dan 15. sušca je na Dunaj sklican zbor učiteljev srednjih šol, v katerem se bode razpravljalo o skupni peticiji na državni zbor za izboljšanje plač. Pripravljata se za ta zbor dva predloga; prvi določuje temeljno plačo s 1.200. 1.300 in 1.400 gld., drugi pa s 1.200, 1.400 in 1.600 gld.

Kazni v šoli. Francoski naučni minister je prepovedal za nadalje vse kazni v šoli. Po novi uredbi se prepusti kaznovanje otrok roditeljem. Vsak otrok dobi knjižico, v katero učitelj vpiše vsako pritožbo. Tako izvedo roditelji, s čim se je otrok pregrešil. Drugi dan mora otrok knjižico podpisano od roditeljev prinesiti nazaj.

Praktična vzgoja deklic. V Norvegiji se kaj dobro skrbi za praktično vzgojo deklic. Tam se ne sme nobena deklica prej omožiti, dokler ne ume dobro presti, plesti in peči. Nasledek tega je, da vsaka deklica v 16. letu že dobro ume lan presti, nogavice plesti in kruh peči.

Ljudsko štetje v Ljubljani. Ljubljana ima 30.505 prebivalcev, torej 4221 več kakor 1880. l. Prvi okraj (šolski) jih ima 4011, drugi (št. Jakovski) 6406, tretji (dvorni) 8710, četrti (kolodvorski) 7774, peti (predkraji) pa 1433, vojaštvo 2171.

Idealni pridvižni zemljevid. Marljivi fotograf Bernard Lergetporer na Bledu je sestavil relief-zemljevid za uporabo pri začetnem zemljepisnem pouku v ljudski šoli, na katerem se nahajajo vse važnejše zemljepisne oblike, iz katerih je torej mogoče učencem prav nazorno pokazati in razjasniti potrebne zemljepisne pojmove. Zemljevid je izvrstno izdelan in je cena z ozirom na uporabnost na ljudskih šolah jako nizka, samo 10 gld. za jeden komad. Tako pripravnega in cenega učila te vrste ne poznamo. Vsaj vsaka večrazrednica bi morala tak zemljevid imeti. Kakor čujemo, priredil se bode k temu reliefu pravi zemljevid v istej meri in obsežnosti, kar bode gotovo uporabnost tega učila še povzdignilo. Zemljevid je razpostavljen v Giontinijevi prodajalnici. Bolj nadrobno o tem zemljevidu bodemo še govorili. Za danes le opozarjamo šolnike nanj.

Deželni muzej v Ljubljani. Inventar deželnega muzeja šteje 199 številk (239 komadov) sesavcev v vrednosti 1435 gld. 70 kr. Ptičev je 722 številk (758 komadov) v vrednosti 784 gld. 90 kr. Gnezd je 90 v vrednosti 70 gld. 80 kr. — Žitnih semenskih vrst je 401, vrednost 200 gld.; zbirka različnih vrst lesa šteje 702 komada, vrednost 350 gld.; jabolčnih modelov je 186, hruskovih 148, sliv 58, gliv 372 komadov, vrednost 316 gld. 40 kr.

Antisemitizem v šoli. Dolenje-avstrijski deželni šolski svet je poslal vsem šolskim vodstvom na Dunaji razpis, s katerim se ostro odsvetuje politična agitacija učiteljev in opozoruje okrajni šolski svet, da zabrani udeležbo dunajskega učiteljstva v antisemitskih na-

porih ter mu zagrozi najstrožje disciplinarne preiskave za slučaj, da se učiteljstvo ne drži tega razpisa.

Zahvala. Visoko častiti gospod Ivan Komljanec, c. k. profesor verouka na c. kr. gimnaziji v Kočevju, podaril je tukajšnji šoli „Nazorni nauk v podobah, 24. natis. Založil Fr. Tempšky v Pragi“. Za ta veliku-dušni dar se podpisani iskreno zahvaljuje.

Vodstvo jednorazredne šole na Bučki
dné 7. svečana 1891.

Fr. Fabjančič, učitelj.

Zahvala. Slavno društvo „Narodna šola“ v Ljubljani je izvolilo tukajšnji ljudski šoli za malo vsoto poslati mnogo šolskega blaga. Podpisani si šteje v prijeto dolžnost v imeni obdarovane mladine svojo najtoplejšo zahvalo izreči.

Šolsko vodstvo na Bučki 8. svečana 1891.

Fr. Fabjančič, šol. vod.

Zahvala. Od dohodkov drugega koncerta „Radovljskega učiteljskega društva“ se je tudi naša šola vpisala kot ustanovni ud „Narodne šole“. Gg. učiteljem izreka za njih trud najgorkejšo zahvalo krajni šolski svet na Bledu dné 11. svečana 1891.

Predsednik: *Jan. Mallner*.

Zahvala. Slavno podporno društvo „Narodna šola“ je blagoizvolilo za malo vsoto tukajšnji šolski mladini poslati obilo šolskega blaga. Izreka se mu tem potem prelepa zahvala.

Šolsko vodstvo v Zalogu pri Cerkljah dné 6. sveč. 1891.

Vendelin Sadar, šolski voditelj.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 90

okr. š. sv. Na trirazrednici v Dobropoljah je stalno ali začasno popolniti tretje učno mesto z dohodki četrtega plačilnega razreda in prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim pótém semkaj vložé do dné 5. sušca t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju
dné 5. svečana 1891.

Št. 62

okr. š. sv. Na dvorazrednici v Srednji Vasi je stalno ali začasno podeliti drugo učiteljsko mesto s plačo IV. razreda.

Prošnje za to mesto, katerim naj se prilože vse predpisane priloge, podati treba do 25. svečana t. l. pri podpisnem c. kr. okrajnem šolskem svetu.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici
dné 26. prosinca 1891.

Listnica uredništva.

G. A. Jiráček v kr. Vinogradih pri Pragi: Ne moremo Vam dosti hvaležni biti za Vaše zanimanje za naše šolstvo in za Vašo požrtovalnost, ki ste nam jo zopet izkazali z zopetno pošiljatvijo 20 čeških ljudsko-šolskih knjig, katere smo prejeli in odmenili svojemu namenu. Prosimo Vas, sprejmite najtoplejšo zahvalo in bodite za to zahvalo tudi naš tolmač pri g. Janu Legotu, kateri se v toliki meri zanima za naše šolstvo in za nas Slovence sploh. Zdaj imamo malodane vse češke ljudsko-šolske knjige. Le jedno prošnjo dovolite, da še izrazimo. V enketi za slovenske ljudsko-šolske knjige se je tudi naglašalo, da nimamo slovenske ljudsko-šolske knjige za teorijo v petji po notah ter moramo za pouk v teoriji in rit-

miki rabiti na slovenskih šolah nemško knjigo „Weinwurms Gesangbuch“, ki je sicer izvrstno sestavljena, a ni za slovenske šole. Vaš rojak, g. A. Nedvěd, umirovljen profesor učiteljišča v Ljubljani, sestavlja tako knjigo in smo mnenja, da bi mu prav ustregli, ako bi mu poklonili pesemske knjige, ki se rabijo v čeških ljudskih in meščanskih šolah. Ako Vam je mogoče še to ljubav nam storiti, prosimo pošljite nam jih na naše stroške. — Ako nam kaj poročate, morete to tudi storiti v listu „Beseda učiteljska“. — **G. L. St.** v K.: Lepa hvala za poslano, pride na vrsto. Pozdrav! — **G. I. T.** v R.: Vaš listek dobro došel, prosimo kmalu za družega. Hvala! — **G. R. D.** v P.: Vaš spis pride na vrsto. — **G. J. L.** v L.: Prosimo za obljubljeni spis o znanih knjigah. Nam bode prav dobro došel.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Florijanske ulice št. 1; naročnino pa prejema g. Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.